

СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Бапинська Ю. І.

канд. екон. наук, ст. науковий співробітник
відділу регіональної екологічної політики та природокористування
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долішнього НАН України», м. Львів

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Управління фінансово-економічною безпекою держави з урахуванням вимог екологічної політики – це налагодження взаємозв'язку між фінансово-економічною безпекою та екологічною стійкістю, зокрема того, як екологічна політика (наприклад, «зелений» перехід, декарбонізація, екологічні податки, ESG-фінансування) впливає на фінансову стабільність, державний бюджет, інвестиційну політику й загальну систему національної безпеки.

Сучасні виклики глобалізації, енергетичного переходу та кліматичних змін актуалізують необхідність інтеграції екологічних пріоритетів у систему управління фінансово-економічною безпекою держави. Забезпечення стійкого розвитку неможливе без формування ефективної моделі державного управління, що поєднує економічні інтереси з екологічною відповідальністю на засадах сталого розвитку.

Теоретико-методологічні засади фінансово-економічної безпеки у контексті реалізації екологічної політики передбачають ключові напрями її посилення: удосконалення податково-бюджетних механізмів з урахуванням екологічних вимог, стимулювання «зелених» інвестицій, підвищення ефективності державного екологічного контролю та ризик-менеджменту. Позитивно, що Україна відновила обов'язкову звітність щодо викидів парникових газів для декарбонізації економіки за європейськими стандартами. Разом з тим, норми закону враховують реалії воєнного стану, враховуючи розташування установок та ступеню їх руйнування. Законом передбачені послаблення вимог для операторів шляхом добровільного подання звітних документів за попередні роки, а також спрощення реєстрації.

Особливу увагу при зміні підходів до менеджменту фінансово-економічної безпеки держави слід приділяти впливу екологічних стандартів ЄС, зокрема Європейської зеленої угоди [1], та міжнародних зобов'язань України у сфері захисту навколишнього середовища на систему забезпечення фінансової стабільності та стратегічне планування.

Активне використання фінансових інструментів декарбонізації, таких як «зелені» облігації та ESG (екологічна, соціально-економічна та корпоративна відповідальність) інвестиції, стає невід'ємною частиною екологічної

трансформації економіки України. Для України, котра прагне інтегруватися у світові процеси низьковуглецевого розвитку, важливо розробити практичні механізми заохочення інвестицій у «зелені» проекти. ESG-інвестиції стимулюють підприємства впроваджувати екологічні, соціальні й управлінські стандарти, що підвищує їх конкурентоспроможність та довготривалу стійкість. Водночас дієвість цих інструментів в Україні поки що обмежена через недостатній рівень нормативного унормування, низьку обізнаність учасників ринку та недосконалу інституційну підтримку. Інтеграція фінансових інструментів декарбонізації у державну політику, розбудова ринкової інфраструктури та підвищення прозорості звітності є потрібними умовами для масштабування позитивного впливу на екологічну трансформацію економіки [2].

Повоєнне відновлення України потребує системного підходу до відновлення економічної, соціальної та екологічної інфраструктури для забезпечення сталої фінансово-економічної безпеки держави. Важливим є підхід, що включає державно-приватне партнерство, «зелені» облігації, фонди відновлення, створення системи торгівлі квотами на викиди парникових газів (СТВ), як основні фінансові механізми [3]. До прикладу, впровадження механізму ціни на викиди парникових газів в рамках СТВ допоможе знизити викиди парникових газів в країні, а також захистити експорт вуглецевоемної продукції до країн, де вже існує даний механізм (країни-члени ЄС). Таким чином планування оптимальної структури забезпечення фінансово-економічної безпеки держави не може відбуватися без урахування сучасних вимог екологічної політики та за рахунок нехтування екологічною безпекою країни.

Ефективне управління фінансово-економічною безпекою держави з урахуванням вимог екологічної політики сприятиме формуванню комплексного підходу до забезпечення фінансово-економічної безпеки держави на засадах сталого розвитку та екологічної збалансованості.

Список використаних джерел:

1. European Commission. Green transition. URL: https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition_en.
2. Горбач В. Фінансові інструменти декарбонізації: механізми зелених облігацій та esg-інвестицій. *Економіка та суспільство*. 2025. №75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-33>.
3. Алексін Г. О. ESG Due Diligence в задачах повоєнного відновлення України. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 4 (51). С. 215–222. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-31>.